

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA DÖLÜKÜ

Esas NO: 1980/56

Karar NO: 1980/120

sıkıyönetim ilanına neden olan ve sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı bulunan suçlara ait davaların Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği Hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : Ali Mert

O L A Y : 24.1.1978 günü,Altındağ Etlik Yayla Mahallesi'nde müşteki Kemal Uluhanlı ile Turhan Öztürkler'in sokakta yürüdükleri sırada halen fiirinde bulunan Şeref isimindeki şahısla sanık Ali Mert'in müştekiileri seslenerek durdurdukları ve " hangi partidensiniz " diye ısrarla sordukları,Kemal Uluhanlı'nın " C.H.P.liyim " demesi üzerine de tabanca ile ateş ettikleri ve müştekinin yaralandığı öne sürülmüştür. Altındağ Cumhuriyet Savcılığı'nca 27.1.1978 günlü talepname ile Altındağ Sorgu Hakimliği'ne açılan kamu davasında,Sorgu Hakimliği'nin,24.3.1978 günlü Kararnamesi ile sonscrusturmanın Türk Ceza Yasası'nın 448,62 ve 6136 sayılı Yasa'nın 13. maddeleri uyarınca Altındağ Ağır Ceza Mahkemesi'nde açılmasına karar verilmiştir.

Altındağ 2.Ağır Ceza Mahkemesi,20.12.1978 gününde,sanığın Türk Ceza Yasası'nın 448,62,59 ve 6136 sayılı Yasa'nın 13. ve Türk Ceza Yasası'nın 59. maddeleri uyarınca hüküklülüğüne dair verdiği karar,Yargıtay 1.Ceza Dairesi'nin 3.5.1979 günlü,1970-1915 sayılı ilanı ile eksik soruşturma yapılması yönünden bozulup geré çevrilmesi üzerine, Altındağ 2.Ağır Ceza Mahkemesi,3.7.1979 gününde,184-130 sayı ile : " Olayın,ayrı görüşlü kişilerle tartışma ve karşılıklı münakaşası sonucu meydana geldiği " belirtilerek davada sıkıyönetim askeri mahkemesi'nin görevli olduğu görüşü ile görevsizlik kararı vermiştir.

Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi,16.2.1980 gününde, 1980/144 Esas sayı ile : Davaya balmak görevi,evvelce görevsizlik kararı veren Altındağ 2.Ağır Ceza Mahkemesi'ne ait olduğu,sıkıyönetim askeri mahkemesi'nin görevli olmadığı kanısına vararak görevli yargı merciinin belirtilmesi için 2247 sayılı Yasa'nın 19.maddesi uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına,Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konuda vereceği kararın davanın ertelenmesine karar vermiş ve belge örneklerini Uyuşmazlık Mahkemesine göndermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇİ : Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık

Mahkemesi Ceza Bölümü, Paşkan Ahmet H. Boyacıoğlu, Üye İsmet Ayer, İsmail Oğuz, Hakki Müderrisoğlu, Şeref Tolungüç, Servet Tüzün ve İsmet Onur'un katıldığı 24.3.1980 günlü oturumda, geçici raportör Hüseyin Çakıroğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı ile Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın Askeri Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan ; oturuma, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganiöğlu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Musa Sönmez'in aynı doğrultudaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüldüğü üzere :

Gerek Anayasa'nın 124. gerek sıkıyönetim mahkemelerinin görevlerini belirleyen 1402 sayılı Yasa'nın 13. ve 15. maddeleri hükümleri karşısında, olay kısmında oluşmuş biçimi açıklanan suçun, sıkıyönetim ilanına neden olan Anayasa'nın tanıdığı hür demokratik düzeni veya temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet eylemleri niteliğinde, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin el koyduğu suçlarla genel ve ortak amaç içerisinde bağlantılı olduğu yolunda ve politik veya ideolojik bir saikle işlendiği hususlarında dosyada yeterli kanıt bulunduğuna göre, bu davanın Askeri yargı yerinde görülmesi gerekir.

Bu nedenle, Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 numaralı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun reddine karar verilmelidir.

Bu görüşe Servet Tüzün katılmamıştır.

SONUÇ : Anlaşmasızlığın, niteliğine göre Askeri Yargı Yeri'nin görev alanına girmediğine, bu nedenle Ankara Sıkıyönetim Komutanlığı 3 Numaralı Askeri Mahkemesi'nin başvurusunun reddine, Servet Tüzün'ün karşı oyuyla ve çoğunluğuyla 24.3.1980 gününde kesin olarak karar verildi.

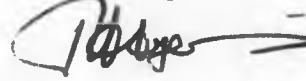
Paşkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

İsmet Ayer

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Hakki Müderrisoğlu

Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Servet Tüzün

Üye

İsmet Onur

KARŞI OY YAZISI

Saniğe isnat olunan eylemlerinden dolayı yargılanması gereken görevli ve yetkili mahkemenin tayin ve tesbit edilebilmesi için evvel emirde sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görev ve yetkilerini gösteren 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanunu'nun ilgili maddelerinin değerlendirilmesi gerekmektedir.

Sıkıyönetim askerî mahkemelerinin görev ve yetkileri 1402 sayılı sıkıyönetim Kanunu'nun 13,14 ve 15. maddeleri ile tesvin edilmiştir. Saniğe isnat olunan suçlar sıkıyönetim ilânından evvel işlenmiş olduğuna ve sıkıyönetim ilanından evvel işlenen suçlara, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinde bakılması esas ve usulü aynı kanunun 13. maddesinde belirtildiğine ve sıkıyönetim ilânını gerektiren hâllere bağlı eylemler başlığını taşıyan bu madde de aynen, " Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçları, sıkıyönetim ilânından evvel işlemiş olanlarla, sıkıyönetim askerî mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı bulunan suçları işleyenlerin davalarına, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askerî mahkemelerinde bakılır." denildiğine nazaran, Sıkıyönetim Askerî Mahkemelerinin Sıkıyönetim ilânından evvel işlenen suçlara bakabilmesi için dava konusu eylemin Sıkıyönetim ilânına sebep olan suç veya isnat olunan eylemin "Sıkıyönetim Askerî Mahkemeleri el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlenmiş bulunması şekli ile iki esas kabul edilmiş olmaktadır.

Sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ile 13. madde de yer alan irtibat deyiminin hukukî durumlarının neden ibaret olduğunun tayin ve tesbiti için;

a) Sıkıyönetim ilân sebeplerini gösteren 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 124 maddesinin,

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nin onaylanmasına ilişkin T.B.M.M. num kararı mündereceatının incelenmesine lüzum ve zaruret vardır.

a) 334 sayılı T.C. Anayasası'nın 124. maddesinde sıkıyönetim ilân sebepleri olarak ;

1) Savaş hali, 2- Savaşı gerektirecek bir durumun baş göstermesi, 3- Ayaklanma olması, 4- Vatan ve Cumhuriyete karşı kuvvetli ve eylemli bir kalkışma olduğunu gösteren, 5- Ülkenin ve Millet'in bölünmezliğini içten ve dıştan tehlikeye düşüren, 6- Anayasa'nın

tanıldığı hür demokratik düzeni ortadan kaldırmaya yönelik, 7- Temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketleri hakkında kesin belirtilerin meydana çıkması gibi haller gösterilmiştir.

b) Bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi 24.4.1979 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nde ise, " Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen hertürlü durum ve olasılıklara karşı, 26.4.1979 tarihinden geçerli olmak üzere, sıkıyönetimin yeniden iki ay süreyle uzatılması isteminde bulunması " kararlaştırılmış işbu Bakanlar Kurulu istemi T.B.M.M.'nin 25.4.1979 tarih ve 7. birleşiminde onaylanmıştır.

Yukarıda yapılan açıklamalar, bazı illerde ilân edilmiş bulunan sıkıyönetim süresinin uzatılmasına dair istemi havi Bakanlar Kurulu Kararnamesi'nin onaylanmasına ilişkin T.B.M.Meclisi'nin kararı mündereceatı ve Anayasa'nın 124. maddesi ve sanığa isnat olunan fiiller nazarı itibare alınmak suretiyle değerlendirildiğinde; Anayasa'nın 66. maddesi gereğince T.B.M.Meclisi'nce savaş hali ilânına karar verilmediği sürece tetkik konusu olan sıkıyönetim ilânına dair Kararnamede olduğu gibi " Anayasa'nın 124. maddesinde öngörülen hertürlü durum ve olasılıklara karşı sıkıyönetim ilânının " kararlaştırılmış olduğu belirtilmiş olsa dahi; işbu sıkıyönetim ilân kararının Anayasa'nın 124. maddesinde gösterilen sıkıyönetim ilân sebeplerinden " Savaş hali " ni kapsadığının düşünülmesi bahis konusu olmayacağına göre; Sözü edilen bu halin dışında kalan ve Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve yukarıda sayılan eylemlerin sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar ve sıkıyönetim askerî mahkemelerinin el koyduğu herhengi bir suçla ilgili ve müşterek gaye içerisindedir. İrtibatı bulunan suçların ise murtebat suç olarak kabul edilmesi gerekir. Kanun koyucu, işbu maddeyi kabul ederken bu mahkemelerin belirli ve sınırlı nitelikteki suçlara bakabileceğini esasını öngörmüştür. Anayasa'nın 124. maddesinde yer alan ve sıkıyönetim ilân sebepleri olarak gösterilen suçlar dışında kalan eylemlere, sıkıyönetim askerî mahkemeleri'nce bakılması sözü edilen mahkemelerin " ceza etkinliğini artırmak için hızlı yargılamayı sağlamak " şeklindeki kuruluş gayeleriyle bağdaşmaz. Bu mahkemelerin bakacağı suçların çeşidi ve sayısı artırıldığında "Sürat" hususunda aynı oranda olumsuz etkileme bahiskonusu olacağından ve dava konusu olayda ise ;

Sanığa isnat olunan eylemin, olay tarihi olan 24.1.1978 günü müştekilerin

Esas NO: 1980/56

yolda yürüdükleri sırada karşılaştıkları sanık ve halen firarda bulunan arkadaşının kendilerine hangi partidensiniz diye sordukları ve mağdurum da " C.P.P.liyim " demesi üzerine tabanca ile yapılan atış neticesi maktûlün yaralandığı iddiasıyla sanık hakkında adam öldürmeye teşebbüs ve 6136 sayılı Kanuna muhalefet suçlarından dolayı kamu davası açılmış olduğu anlaşıldığına ve dava konusu fiilin işbu mahiyeti ile sıkıyönetim ilânına sebep olan suç olarak kabul edilemeyeceği gibi adı geçen sanığın sözü edilen eylemi Sıkıyönetim ilanını gerektiren suçları işleyenlerin takip ettikleri " ideolojik " maksatla işlenmiş olduğunu zahire çıkararak dava dosyasında herhangi bir delil bulunmadığına ve hernekadar mağdurum "C.H.P.li " olduğu kendi ifadesinden anlaşılmakta ise de; ~~teftik~~ konu olayda olduğu gibi eylemin " ideolojik maksatla " işlenmiş olduğunun tesbit edilememesi ve sıkıyönetim askeri mahkemelerinin e' koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı olarak işlendiğine dair delil bulunmaması halinde, sırf failin veya mağdurum siyasî bir partiye mensup olmaları nedeniyle herkesin sıkıyönetim halleri dışında olağan hallerde işleyebileceği bir suçun işlenmiş olması hasabıyla sıkıyönetim askeri mahkemelerinin görevli olduğunun kabulü, 1402 sayılı Kanun'un 13'cü maddesi 2'nci cümlesinde yer alan "irtibatlı" ve 15 nci maddenin 1 nci fıkrasında açıklanan "Sıkıyönetim ilânına ve faaliyetlerine ilişkin olma" koşullarının, ne nitelik ne nicelikte olursa olsun bütün suçlar için mevcut olup olmadığının araştırılması gerektiği şeklindeki kural ile bağdaşamayacağı ve netice itibariyle işbu nedenlerle dava konusu fiile Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinde bakılacağı düşüncesiyle çoğunluk kararına karşıyım.

Üye

Survet TÜZÜN

S/K